

Област София (столица)

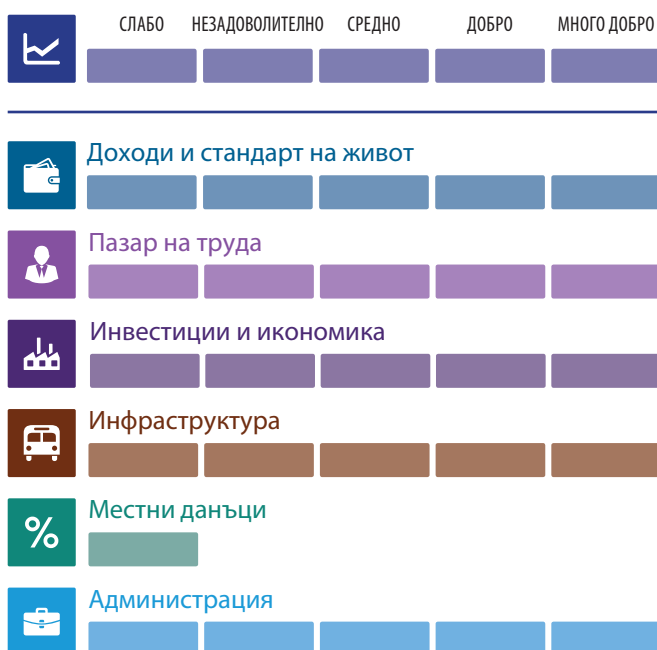

▶ Население (2021)	1 307 439
▶ Територия (кв.км)	1341
▶ Брой на населените места	54
▶ Дял на населението в градовете (%)	95,5

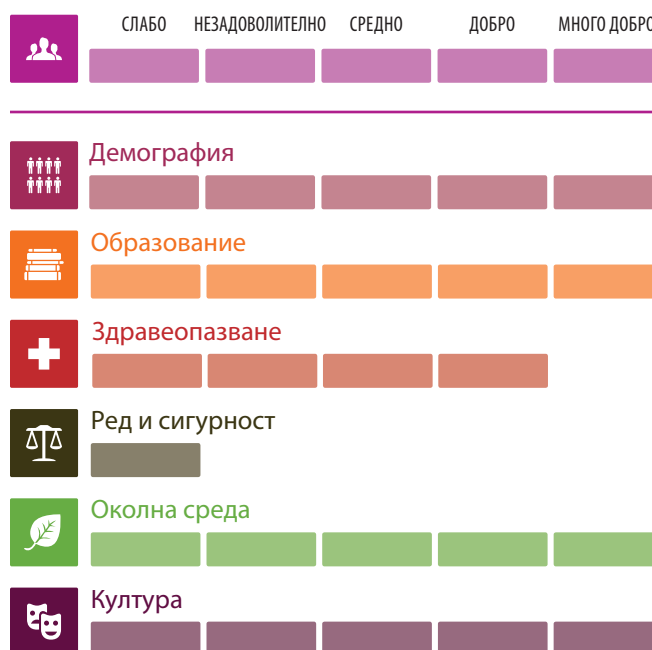
Столицата е областта с най-висок брутен вътрешен продукт на човек от населението и стойността му е над двойно по-висока от средната стойност в страната и от тази в следващата по този показател област София. Пазарът на труда е добре развит. София е и безспорен лидер по инвестиционна активност. Делът на домакинствата с достъп до високоскоростен интернет продължава да се повишава. Местните данъци са най-високите в страната. София е с най-висока самооценка на общинската администрация за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“.

София е областта с най-благоприятна демографска картина. Столицата отново е и първенец в сферата на образованието с висок коефициент на записване, нисък дял на второгодниците и напусналите училище, добро представяне на учениците и висок брой на студентите. Броят на лекарите специалисти е един от най-високите в страната. Правораздаването е сравнително бавно, а разкриваемостта на престъпленията – най-ниската в страната. Високата степен на урбанизация на областта предопределя и високия дял на населението с достъп до обществена канализация. Столицата остава областта с най-интензивен културен живот.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Столицата е областта с най-висок брутен вътрешен продукт на човек от населението и стойността му е над двойно по-висока от средната стойност в страната и от тази в следващата по този показател област София. През 2020 г. БВП на човек в столицата достига 38,9 хил. лв. (при 17,3 хил. лв. в страната).

Заплатите и доходите също нарастват и стойностите им са значително по-високи. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 23,0 хил. лв. през 2020 година (при 16,7 хил. лв. в страната).

Столицата е и областта с най-ниска бедност. Делът на населението, живеещо с материални лишения, е 9,6% (при 19,4% в страната) през 2020 г., а делът на населението, живеещо под националната линия на бедност – 11,3% (при 22,1% в страната) през 2021 година.

Пазар на труда

Добрите показатели за икономическото развитие се проявяват и в благоприятната динамика на местния пазар на труда и през 2021 година. Икономическата активност намалява, но остава сравнително висока – 75,8% (при 72,0% в страната). Това намаление е съпроводено едновременно от увеличаване на заетостта и спад в безработицата. Коефициентът на заетост достига 74,8% (при 68,1% в страната), а този на безработицата – 2,7% (при 5,3% в страната).

Столицата остава областта с най-добър образователен статус на работната сила и той продължава да се подобрява и през 2021 година. Делът на населението на възраст 25–64 години с висше образование достига 57,7% (при 29,6% в страната), а на това с основно и по-ниско образование – 4,2% (при 16,6% в страната).

София е втората област (след Сливен) с най-висок коефициент на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години – 83,2% (при 69,4% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 83 младежи, които ще се вляят в работната сила.

Инвестиции и икономика

София е безспорен лидер по инвестиционна активност и през 2020 година. В областта работят най-голям брой предприятия спрямо населението – 93 на хиляда души от населението (при средно 60 на хиляда души в страната). Ръстът на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи е петорно по-висок от средния и столицата се откъсва още повече от средната за страната стойност и от нивото във втората област в класацията. По-високо е и увеличение-

то на произведената продукция и тя достига 57,8 хил. лв. на човек (при 27,2 хил. лв. на човек в страната). Привлечените преки чуждестранни инвестиции също са значително повече от средните стойности за България и достигат 10,6 хил. евро на човек от населението (при 3,9 хил. евро на човек в страната).

Към 30 юни 2022 г., въпреки че ръстът спрямо предходната една година е сравнително нисък, столицата отново е първенец по най-висока степен на усвояване на европейски средства. Стойността на изплатените средства по оперативните програми е 3972 лв. на човек от населението.

Инфраструктура

В столицата няма пътища от републиканската пътна мрежа, но територията ѝ граничи непосредствено с няколко автомагистрала. Софийската гара пък е основен железопътен възел в страната и гъстотата на жп мрежата в столицата значително изпреварва средната – 12,7 км на 100 кв. км територия при 3,6 км на 100 кв. км в страната. Делът на домакинствата с достъп до високоскоростен интернет продължава да е висок – 90,3% (при 83,5% в страната). Делът на газифицираните домакинства се повишава и е над средния за страната.

Местни данъци

Столицата е областта с най-високи средни местни данъци в страната и през 2022 година. Най-голяма разлика със средните за страната стойности се наблюдава при ставките върху търговията на дребно (20,00 лв. на кв. м при 12,99 лв. на кв. м в страната), прехвърлянето на собственост (3,00% при 2,75% в страната) и таксиметровия превоз (850 лв. годишно при 478 лв. в страната).

От разглежданите местни данъци по-нисък от средния остава единствено този върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица – 1,88‰ при 2,06‰ в страната.

Администрация

Столицата е първенец в оценката на работата на администрацията. Цялата територия на областта е покрита от кадастралната карта (при 97,4% в страната). Развитие на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ получават максимални оценки през 2022 година. Рейтингът за активна прозрачност на органите на местното самоуправление в областта намалява, но остава по-висок от средния – 74,8% в столицата при 70,2% в страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Демография

София е областта с най-благоприятна демографска картина в страната и през 2021 година. Въпреки че и в столицата коефициентът на естествен прираст е отрицателен и също намалява, той остава най-високият в страната със стойност от $-6,8\%$ (при $-13,2\%$ за страната). Столицата успява да привлича население и коефициентът на механичен прираст е $6,0\%$.

Коефициентите на възрастова зависимост в София се задържат значително по-благоприятни от средните за страната. Съотношението на населението на над 65 години към това на възраст до 14 години е $114,2\%$ (при $149,3\%$ за страната), като столицата е изпреварена само от област Сливен. В същото време София е първенец по привличане на население в работоспособна възраст и съотношението на хората на над 65 години към тези на 15–64 години е $25,7\%$ (при $34,0\%$ в страната).

Спецификата на областта предопределя почти изцяло урбанизираната ѝ територия – $95,5\%$, а гъстотата на населението е тройно по-висока от средната – 4761 души на кв. км при 1489 души на кв. км в страната.

Образование

Столицата отново е първенец в сферата на образованието с висок коефициент на записване, нисък дял на второгодниците и напусналите училище, добро представяне на учениците и висок брой на студентите.

По-ниска от средната за страната стойност се отчита единствено при съотношението между учители и ученици, но обяснението за това е съществуването на големи училища и паралелки.

Дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование са значително по-ниски от средните за страната. Успехът на столичните ученици на националното външно оценяване по математика след VII клас през 2022 г. е $47,3$ т. и е далеч над средния за страната ($35,3$ т.). Същевременно средната оценка на матурата по български език и литература в столицата е „Добър“ $4,42$ (при „Добър“ $3,97$ за страната като цяло), а слабите оценки са едва $6,8\%$ (при $17,0\%$ за страната).

Броят на студентите в София остава значително по-висок от средните стойности – 72 на хиляда души при 32 на хиляда души в страната.

Здравеопазване

Столицата е сред областите с добро здравеопазване в страната и през 2021 г., характеризиращо се с висок достъп до лекари специалисти и с ниска детска смъртност.

Показателят за достъп до общопрактикуващи лекари има сходна със средната за страната стойност – един лекар се грижи средно за 1755 души от населението при 1734 души средно за страната. Легловата база също е подобна на средната за страната – $5,69$ легла в многопрофилните болници

на хиляда души от населението (при $5,62$ в страната). Преминалите през болнично лечение лица са $300,6$ на хиляда души от населението (при $222,6$ на хиляда души в страната). Коефициентът на детска смъртност е почти два пъти по-нисък от средния за страната.

Ред и сигурност

Слабата оценка и последното място на столицата в осигуряването на ред и сигурност е продиктувана от високата натовареност на съдиите и ниската разкриваемост на престъпленията.

През 2021 г. един наказателен съдия в София разглежда средно по $11,3$ дела месечно при средно $9,0$ дела на съдия в страната. От високата натовареност страда и бързината на правораздаване. Делата, приключили в 3-месечен срок, в столицата са 84% (при 89% в страната), а висящите дела достигат $20,7\%$ (при $11,8\%$ в страната).

Броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в София намалява до $10,4$ на хиляда души през 2021 г., но остава по-висок от средната стойност за страната от $9,8$ на хиляда души. Тези фактори допринасят за изключително ниския дял на разкритите престъпления – едва $33,7\%$ при $51,7\%$ в страната.

Околна среда

Столицата е сред областите с най-висок обем на образувателните битови отпадъци през 2020 г. с 480 кг на човек за годината (при 409 кг за страната). Въпреки това обаче почти всички отпадъци се предават за третиране и рециклиране – $98,4\%$ при $69,3\%$ средно за страната.

Високата степен на урбанизация на областта предопределя и високия дял на населението с достъп до обществена канализация ($96,3\%$ при $76,3\%$ за страната), като цялата канализационна мрежа е свързана с пречиствателна станция за отпадъчни води (при $66,7\%$ средно за страната).

Делът на нарушената територия е висок – $1,43\%$ (при $0,42\%$ в страната) през 2021 година.

Култура

Столицата е областта с най-активен културен живот и през 2021 година. След резкия спад през 2020 г. интензитетът на културния живот в областта се засилва през 2021 г., въпреки че стойността на нито един от разглежданите индикатори не може да достигне нивото си отпреди пандемията. Посещенията в кината достигат 814 на хиляда души (при 351 на хиляда души в страната). Посещенията в местните театри и музеи са съответно 274 на хиляда души (при 129 на хиляда души в страната) и 290 на хиляда души (при 426 на хиляда души в страната). Библиотеките в областта привличат 748 посещения на хиляда души (при 449 на хиляда души в страната).

Ключови показатели за област София (столица)

Индикатори на икономическото развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	38 803	38 891	n.a.	17 299
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	21 040	22 950	n.a.	16 687
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	10,0	9,2	11,3	22,1
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	78,0	79,4	75,8	72,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	76,4	74,4	74,8	68,1
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече (%)	1,6	2,8	2,7	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	4,9	3,9	4,2	16,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	52,8	56,8	57,7	29,6
Произведена продукция (лв./човек)	56 667	57 800	n.a.	27 213
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	7147	9214	n.a.	3348
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	9626	10 604	n.a.	3877
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	83,0	90,8	90,3	83,5
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	n.a.	n.a.	42,0
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	n.a.	n.a.	n.a.	18,0
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	78,8	78,3	74,8	70,2

Индикатори на социалното развитие	2019	2020	2021	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-2,0	-3,5	-6,8	-13,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	2,4	-12,0	6,0	1,9
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,63	4,58	4,42	3,97
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	48,1	50,1	47,3	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	89,4	88,8	89,1	85,9
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	85	93	87	97
Дял на здравноосигурените лица (%)	87,1	87,1	89,0	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар	1712	1728	1755	1734
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	13,3	11,4	10,4	9,8
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	12,0	10,6	11,3	9,0
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	96,3	96,3	n.a.	76,3
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	476	480	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	98,4	98,4	n.a.	69,3
Посещения в кината на 1000 души от населението	1756	473	814	351
Посещения в музеите на 1000 души от населението	652	207	290	426

* Данните за 2021 г. са включени в изследването от 2022 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2021/22 година, а матурите са проведени през 2022 година. Същото важи и за предходните години.